

Meer ruimte op het net door netbewuste keuzes

Position paper ten behoeve van het rondetafelgesprek verduurzaming gebouwde omgeving op 4 maart 2026

Netbeheerders zien dat de grote druk op de energie-infrastructuur de verduurzaming van de gebouwde omgeving in de weg zit. De recente ontwikkelingen in Flevopolder, Gelderland en Utrecht onderstrepen dat we wonen, werken en verduurzamen in de gebouwde omgeving rekening moeten houden met de netcapaciteit. De groeiende vraag naar transportcapaciteit brengt ons, ondanks de vele netuitbreidingen, steeds dichterbij de grenzen van het elektriciteitsnet. Woningen, bedrijven en duurzame initiatieven kunnen niet altijd meer vanzelfsprekend worden aangesloten zoals in het verleden.

Met netbewust ontwerpen en bouwen kunnen we meer woningen aansluiten, de energierekening verlagen en miljarden aan maatschappelijke kosten beperken:

1. **Meer aansluitingen op één kabel.**
 - a. Maak stuurbare laadpalen de norm, elke netbewuste laadpaal is één woning extra.
 - b. De normering van de hybride warmtepomp in 2029 is slim als deze stuurbaar is en piekbelasting voorkomt.
 - c. Maak netbewuste nieuwbouw¹ aantrekkelijker voor investerende partijen zoals bouwers, woningcorporaties en laadpaalondernemers.
2. **Meer grip op de energierekening.** Door invoering van netbewuste (tijdsafhankelijke) tarieven voor kleinverbruikers wordt de energierekening voor circa tweederde van de huishoudens flink gedempt. Dit komt doordat zij profiteren van de daluren. Daarmee kunnen we piekbelasting voorkomen en komt er op het net ruimte vrij voor andere ontwikkelingen.
3. **Een betaalbaar energiesysteem.** Door de uitrol van warmtenetten en de inzet van groen gas te versnellen, wordt het elektriciteitsnet ontlast en worden onnodige kosten voor verzwaring van het elektriciteitsnet voorkomen. Grootschalige uitrol is nu nodig, maar we missen in het coalitieakkoord de middelen die nodig zijn voor opschaling.
4. **Sneller bouwen.** Energieplanologie, snellere juridische procedures en voldoende ruimte zorgt ervoor dat de energie-infrastructuur voor de gebouwde omgeving sneller kan worden gerealiseerd.

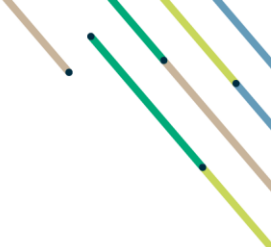
Met bovenstaande maatregelen voorkomen we piekbelasting en benutten we het net efficiënt. Daarmee voorkomen we ook onnodige netverzwaring. Door ook andere maatregelen te nemen kunnen de totale systeemkosten op land verlaagd worden met een potentieel van 7-30 miljard.²

Netbewust: meer aansluitingen op één kabel

Door het net slim te bouwen, slim te benutten en door de energievraag te verlagen, verminderen we piekbelasting en maken we ruimte vrij voor andere én meer ontwikkelingen.

¹ [Netbewust en netneutraal bouwen | Netbeheer Nederland](#)

² IBO-onderzoek: [‘Slimme keuzes voor een betaalbaar en robuust energiesysteem’](#)

We kunnen het net slim gebruiken door apparaten technisch zo te ontwerpen dat bijvoorbeeld (hybride) warmtepompen stroom buiten de piek gebruiken, door lokale opwek van energie te combineren met verbruik in de directe omgeving en slimme opslag, en door laadpalen slim in te stellen (technisch en via contracten) voorkom je piekbelasting. Deze maatregelen maken het mogelijk om meer woningen op dezelfde capaciteit aan te sluiten.

Meer grip op de energierekening

De goedkoopste energie is de energie die je niet gebruikt: zet daarom vol in op energiebesparing via onder andere isolatie. Een nieuw tariefstelsel voor kleinverbruik, dat gebruik buiten de piekmomenten stimuleert, draagt nog eens bij aan een verlaging van de energierekening voor circa tweederde van de huishoudens. Investeren in netbewuste maatregelen moet aantrekkelijk worden voor iedereen: gebruikers, bouwers en ontwerpers. Daarom is het van belang om netbewuste initiatieven en netbewuste nieuwbouw te stimuleren via de ISDE- en de SDE++-subsidie, via netbewuste voorwaarden, netbewuste garanties en netbewuste leningen.

Een betaalbaar energiesysteem

Om het energiesysteem van de toekomst betaalbaar te houden is een mix van energiedragers een noodzakelijke voorwaarde. Diversificatie maakt het systeem robuust, benut lokale bronnen optimaal en verdeelt de druk op de infrastructuur. Collectieve warmtesystemen zijn cruciaal: deze beperken de groeiende vraag naar netcapaciteit en zijn op sommige plekken het maatschappelijk goedkoopste warmte-alternatief. Het coalitieakkoord erkent deze rol, maar zonder voldoende structurele middelen is er geen businesscase voor de grootschalige uitrol van warmtenetten. Ook groen gas is voor de gebouwde omgeving van strategisch belang. Groen gas is een duurzame 1-op-1 vervanger van aardgas en kan via de bestaande gasinfrastructuur snel en kosteneffectief worden ingezet, zonder ingrijpende investeringen bij eindgebruikers of extra graafwerk. Dat biedt verduurzamingsperspectief als volledige elektrificatie nu niet haalbaar of niet doelmatig is, zoals in historische binnensteden. Voor opschaling is een ambitieuze, langdurige bijmengverplichting nodig met regionaal bindende productiedoelstellingen.

Sneller bouwen

Scherpe keuzes in de voorbereiding zijn nodig. Door slim te ontwerpen en ruimte te reserveren (energieplanologie) benutten we het net efficiënter en bouwen we sneller. Dat beperkt netverzwaring, houdt de totale kosten beheersbaar en maakt meer aansluitingen mogelijk met dezelfde infrastructuur. Netbeheerders pleiten daarom voor sturing op energie in de Nota Ruimte: regie op locatie en timing van vraag en aanbod, duidelijke keuzes voor energiedragers en het proactief reserveren van ruimte voor transformatorstations, tracés, opslag en energiehubs. Ook de inpassing van benodigde net-uitbreidingen moeten we integraal meenemen in (ruimtelijke) ontwerpen, zodat het bouwen van deze uitbreidingen niet onnodig wordt vertraagd. Door dit op te nemen in de Crisiswet Netcongestie, kunnen we de bouw van het net versnellen en congestie sneller verlichten.

Tot slot

De genoemde maatregelen richten zich vooral op het laagspanningsnet. Maar het eerdergenoemde IBO toont aan dat ook ingrepen in andere delen van het elektriciteitsnet de energierekening verlagen. Door piekbelasting te verminderen daalt de totale bouwopgave en daarmee de systeemkosten. Volledige uitvoering van alle IBO-maatregelen kan samen tot €30 miljard besparen (circa 30% van de investeringsopgave voor Net op land). Daarom pleiten we voor integrale implementatie van het hele pakket.